

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІННИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

«Затверджую»

Ректор ВНТУ

В. В. Грабко

« 31 » 10 2019 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
про вільний вибір навчальних дисциплін студентами
Вінницького національного технічного університету**

Розглянуто та схвалено
на засіданні
Вченої ради університету
Протокол № 3 від 31.10.2019 р.

Вінниця
ВНТУ
2019

1. Призначення навчальних дисциплін вільного вибору студента

Право на вільний вибір навчальних дисциплін, навчальної практики, як вибіркових освітніх компонентів, є одним з найважливіших атрибутів університетської освіти.

ВНТУ, як університет сучасного типу, забезпечує реалізацію цього права, пропонуючи студентам спектр вибіркових освітніх компонентів, покликаних надати як широку ознайомленість з основами людського пізнання, так і поглиблені знання й навички з обраної спеціальності.

Студенти мають можливість вдосконалити свої фахові знання відповідно до власних освітніх запитів, а також отримати навички неперервного навчання й особистого розвитку протягом усієї активної кар'єри.

Система навчальних дисциплін за вільним вибором, навчальної практики, як вибіркових освітніх компонентів, забезпечує індивідуальний освітній профіль, у якому кожен студент ВНТУ міг би плідно поєднати свої індивідуальні запити, попередній досвід і цілі на майбутнє.

Вибіркові освітні компоненти запроваджуються у ВНТУ згідно з пунктом 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту», що визначає компетентність як «динамічну комбінацію знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» (ст. 1, п. 13).

Вибіркові освітні компоненти покликані забезпечити баланс між глибоким засвоєнням окремого фаху (прикладні й інженерні науки) та широкою обізнаністю в основних знаннях, володінні навичками, що лежать поза межами окремої фахової галузі (природничі, гуманітарні й соціальні науки).

1.1. Вибіркові освітні компоненти вводяться для індивідуалізації траєкторії навчання і задоволення освітніх і кваліфікаційних потреб особи, ефективного використання можливостей і традицій ВНТУ, регіональних потреб, тощо.

1.3. Студент має право вибору дисциплін, навчальних практик з інших освітніх програм (зокрема і тих, спеціальності яких не пов'язані із спеціальністю

здобувача освіти) для особистісного розвитку здобувача освіти, та з метою запровадження міждисциплінарності в освітній процес.

1.4. Студент має право вибирати освітні компоненти, які пропонуються для інших рівнів вищої освіти, за погодженням з керівником відповідного факультету/інституту відповідно до п. 15 частини першої статті 62 Закону України «Про вищу освіту». Погодження з керівником відповідного факультету/інституту щодо вибору дисциплін з іншої ОП чи тих, що викладаються іншим підрозділом, але на тому ж рівні вищої освіти, не вимагається (окрім випадків, коли вивчення дисципліни передбачає опанування дисциплін-передумов).

1.5. Випускова кафедра може розробити програму-*minor* (або сертифікатну програму), яка може реалізовуватися за рахунок вибіркової складової індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти. У цьому разі пріоритетне право запису на певні дисципліни означеної програми надається тим здобувачам, які записалися на весь *minor* (або сертифікатну програму). Однак, за наявності вільних місць для запису на певну дисципліну якщо вона пропонується до запису) будь-якому іншому здобувачеві не може бути відмовлено.

1.6. Дисципліни навчального плану за вибором ЗВО визначаються особливостями регіональних потреб у фахівцях певної спеціальності та спеціалізації, певним досвідом підготовки фахівців у ВНТУ, особливостями наукових шкіл та не є дисциплінами вільного вибору студентів.

1.7. Вибіркові освітні компоненти призначені для:

- задоволення освітньо-кваліфікаційних потреб студента;
- набуття додаткових загальноосвітніх і соціальних навичок (*soft skills*), що відповідають заявленим цілям програми, а також фахових компетентностей;
- урахування особистих прагнень та уподобань студентів щодо своєї майбутньої професійної діяльності.

2. Компетентності, що забезпечуються вибілковими освітніми компонентами

2.1. Вибір студентом вибіркового освітнього компонента в обов'язку, що складає не менш як 25% загальної кількості кредитів ЄКТС, створює умови для досягнення ним таких цілей:

- поглибити професійні знання в межах обраної освітньої програми та здобути додаткові спеціальні професійні компетентності, у тому числі із здобуттям професійної кваліфікації (якщо це передбачене освітньою програмою);
- поглибити свої знання та здобути додаткові загальні і загально-професійні компетентності в межах спеціальності або споріднених спеціальностей і галузі знань;
- ознайомитись із сучасним рівнем наукових досліджень і розширити або поглибити результати навчання за загальними компетентностями.

2.2. Гуманітарні та економічні дисципліни вільного вибору надають можливість студенту підтвердження таких компетентностей:

- раціональне критичне мислення;
- розуміння сучасної наукової картини світу;
- основні методи й форми наукової діяльності;
- навички світоглядного аналізу;
- навички етичного міркування й аксіологічного аналізу;
- навички соціального аналізу;
- індивідуальна креативність;
- навички роботи в команді.

2.3. Вибіркові освітні компоненти мають корелювати з обов'язковими компонентами й забезпечувати підвищення якості процесу формування тих аспектів зазначених компетентностей, які передбачені програмами обов'язкових компонентів.

2.4. Не допускається пропозиція освітніх компонентів вільного вибору, що дублюють одна одну.

3. Вибіркові освітні компоненти

Студенту пропонуються реалізувати свій вибір шляхом:

3.1. Обрання вибіркового освітнього компоненту, що рекомендовані відповідною випусковою кафедрою підготовки фахівців вищої освіти, на якій студент навчається, або, відповідних у плануванні, вибіркового освітнього компоненту інших кафедр підготовки фахівців вищої освіти (в т.ч. інших освітніх рівнів) з банку дисциплін вільного вибору студентів, затверджених Вченою радою ВНТУ на навчальний період, що планується, як таких, що, на його погляд, спрямовані на поліпшення здатності до працевлаштування за обраним фахом.

3.2. Обрання затверджених Вченою радою ВНТУ та запроваджених випусковими кафедрами ВНТУ на навчальний період, що планується, програм-*minor* або сертифікатних програм, які можуть бути реалізованими за рахунок вибіркової складової індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти.

3.3. Вибору дисциплін філософської, гуманітарної та економічної підготовки.

3.4. Кількість лекційних потоків, що можуть бути сформовані за вибором студентів, визначається поточними економічними можливостями ВНТУ.

4. Порядок реалізації студентами вільного вибору дисциплін

4.1. Студенти, що здобувають освітній ступінь «Бакалавр» реалізують своє право вибору окремих освітніх компоненту, програм-*minor* або сертифікатних програм, не пізніше весняного семестру, який передує навчальному року. Єдиний для Університету графік проведення презентацій дисциплін вільного вибору студентів затверджується ректором та доводиться до відома здобувачів вищої освіти.

4.2. Студенти денної форми навчання, які здобувають освітній ступінь «Магістр», реалізують своє право вибору окремих освітніх компоненту програм-*minor* або сертифікатних програм, не пізніше як за 2 місяці до початку весняного семестру поточного навчального року. Єдиний для Університету графік проведення презентацій дисциплін вільного вибору студентів затверджується ректором та доводиться до відома здобувачів вищої освіти.

4.3. Студенти заочної форми навчання, які здобувають освітній ступінь «Магістр», реалізують своє право вибору освітніх компоненту, програм-*minor* або сертифікаційні програми, як правило, не пізніше як за 2 місяці до початку весняного семестру 1-го року навчання, а також не пізніше весняного семестру

1-го року навчання, який передує 2-му року навчання. Єдиний для Університету графік проведення презентацій дисциплін вільного вибору студентів затверджується ректором та доводиться до відома здобувачів вищої освіти.

4.4. Декан факультету/директор інституту ознайомлює студентів із порядком, термінами та особливостями запису та формування груп для вивчення освітніх компонент вільного вибору у ВНТУ.

4.5. З метою ознайомлення з особливостями освітніх компонент вільного вибору студентів, кафедри надають декану факультету/директору інституту відповідний перелік таких навчальних дисциплін, їх робочі програми та силабуси, а також програми-*minor* та сертифікатні програми. Кількість запропонованих дисциплін повинна перевищувати номінальну. За результатами розгляду пропозицій кафедр, декани відповідних факультетів або їх заступники представляють та виносять на обговорення Методичної ради ВНТУ запропоновані дисципліни вільного вибору студентів, програми-*minor* та сертифікатні програми. При цьому, силабуси винесених на обговорення дисциплін вільного вибору студентів розміщуються на веб-сторінках кафедр. За результатами розгляду представлених дисциплін вільного вибору студентів Методична рада ВНТУ рекомендує Вченій раді ВНТУ включити/не включити їх до банку дисциплін вільного вибору студентів на навчальний період, що планується. Кінцеве рішення щодо включення дисципліни до банку дисциплін вільного вибору студентів, впровадження програм-*minor* та сертифікатних програм на навчальний період, що планується приймає Вчена рада ВНТУ.

4.6. Кафедра ВНТУ може надавати пріоритетне право запису на певні дисципліни тим здобувачам, які записалися на всю програму-*minor* або сертифікатну програму.

4.7. За наявності вільних місць для запису на певну освітню компоненту (якщо вона пропонується до запису), навіть у разі, коли вона входить до програми-*minor*, кафедра не може відмовити будь-якому іншому здобувачеві у записі на неї.

4.8. Запис на програму-*minor* або на сертифікатну програму є правом здобувачів вищої освіти. Кафедра не може робити це єдиною формою реалізації права на вибір дисциплін.

4.9. Силабуси всіх освітніх компонентів вільного вибору студентів, що включені до банку дисциплін вільного вибору студентів на плануємий навчальний період, розміщуються на веб-сайті університету. Запропоновані кафедрами програми-*minor* та сертифікатні програми розміщуються на сторінці кафедри ВНТУ.

4.10. Кафедри ВНТУ, згідно з Єдиним для Університету графіком проведення презентацій дисциплін вільного вибору студентів на плануємий період, проводять презентації (оглядові лекції) для студентів з пропозиціями освітніх компонент вільного вибору студента, а також презентації програм-*minor*/сертифікатних програм, які відображають досвід наукової та практичної роботи кафедри у відповідному напрямку.

4.11. Кожен студент формує рейтинг запропонованих вибіркового освітніх компонент, а також програм-*minor*, сертифікатних програм в порядку їхньої привабливості для себе.

4.12. Студенти записуються на вибірково освітні компоненти, а також програми-*minor*/сертифікатні програми шляхом подання в деканат факультету/дирекцію інституту заяви встановленого зразка у обраній формі. Суворе дотримання термінів, призначених для обрання дисциплін, є незаперечною умовою. Декан факультету/директор інституту організовує облік подання студентських заяв за днями і годинами. Тривалість етапу подання заяв на вивчення освітніх компонент, а також програм-*minor*/сертифікатних програм вільного вибору не може перевищувати встановленого терміну. Якщо студент під час зазначеного терміну має бажання змінити освітню компоненту вільного вибору, то дійсним вважається вибір, який визначено останньою по даті поданою заявою в межах визначеного терміну для вибору освітніх компонентів.

4.13. Студенти, які не подали заяв у встановлені терміни вважаються такими, що делегували своє право вибору освітніх компонент декану факультету/директору інституту.

4.14. Після закінчення терміну подачі заяв студентами, відповідний деканат факультету/дирекція інституту формує списки студентів, які записалися на освітні компоненти, а також програми-*minor*/сертифікатні програми вільного вибору. Сформовані списки подаються в навчальний відділ для узгодження.

4.15. Навчальний відділ проводить аналіз відповідності обсягів поданих заяв до поточних економічних можливостей ВНТУ, мінімальних встановлених норм, а також формує потоки для вивчення освітніх компонент вільного вибору студентів.

4.16. У випадку корегування запису на вибіркові освітні компоненти до відома студентів доводять список освітніх компонент, запис на які не відбувся. Замість цих дисциплін студентам пропонується обирати освітні компоненти, запис на які відбувся, з урахуванням сформованого ними рейтингу освітніх компонент. В такому випадку здійснюється повторний запис студентів на вивчення вибірових освітніх компонент, програм-*minor*/сертифікатних програм до повного формування груп (потоків).

4.17. Після остаточного опрацювання заяв студентів факультетами/інститутами, прийняття рішень щодо студентів, які не скористалися правом вільного вибору, навчальний відділ перевіряє контингент студентів і формує групи (потоки), що вивчатимуть освітні компоненти вільного вибору студентів.

4.18. Основним документом обліку роботи студента є його індивідуальний навчальний план студента. У індивідуальний навчальний план студента вносяться всі обов'язкові та обрані вибіркові освітні компоненти. Усі освітні компоненти, внесені студентом у цей план є обов'язковими для вивчення. Обрані освітні компоненти вносяться в індивідуальний навчальний план студента, затверджуються деканом факультету/директором інституту та є обов'язковими для вивчення (невиконання будь-якої з позицій індивідуального навчального плану тягне за собою академічну заборгованість). Студент в односторонньому порядку не може відмовитись від вивчення запланованої дисципліни. Самочинна відмова від запланованої дисципліни тягне за собою академічну заборгованість. Внесення додаткових освітніх компонент після тижня корегування без згоди декану факультету/директору інституту не має юридичної сили. Вивчені таким чином освітні компоненти не зараховуються.

4.19. Зміна студентом свого вибору освітніх компонент після затвердження індивідуального навчального плану студента можлива лише за письмовим дозволом декана факультету/директора інституту; при цьому зміна обраних

освітніх компонент (блоків) після початку навчального семестру, в якому вони викладаються, не допускається.

4.20. Декан факультету/директор інституту готує розпорядження про затвердження персонального складу груп та забезпечує складання розкладу занять.

4.21. Студенту може бути відмовлено у реалізації його вибору освітніх компонент, а також програм-*minor*/сертифікатних програм і запропоновано здійснити новий вибір у таких випадках:

- вивчення дисципліни передбачає опанування дисциплін-передумов;
- якщо кількість студентів, які обрали освітню компоненту, а також програму-*minor*/сертифікатну програму перевищує максимальну встановлену чисельність потоку;
- якщо кількість студентів, які обрали освітню компоненту, а також програму-*minor*/сертифікатну програму є меншою за встановлену у ВНТУ кількість студентів у групі за поточними економічними можливостями ВНТУ.